

Această cercetare s-a desfășurat în cadrul bursei de performanță științifică acordată de către Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia pentru perioada ianuarie-iunie 2019, prin contractul nr. 1043/14.12.2018.

CREȘTEREA ÎNSEMNĂȚĂȚII CADRULUI DE RAPORTARE FINANCIARĂ ÎN CONTEXTUL ECONOMIEI CONTEMPORANE

INCREASING MEANING OF THE FINANCIAL REPORTING FRAMEWORK IN THE CONTEXT OF THE CONTEMPORARY ECONOMY

Ionela CIOCA, Lect. univ. dr., UAB, România,

e-mail: cioca_ionela@yahoo.com

Claudia LEBA, UAB, România,

e-mail: florina.leba@gmail.com

Victoria LAZĂR, UAB, România,

e-mail: victorialazar97@yahoo.com

Abstract. *The extremely evolution of the economy as a results of changes in the whole society determinates its different approach within contemporary society. Accounting, as an essential part of the economic information system is also affected by twenty-first century changes. The significant effects of these changes are also implicitly recognized in the final stage of the financial process, namely financiar reporting. The main purpose of this research is to reflect the significance of the financial reporting process on the new users information needs background. The company's image reflected at the right time through the financial statements set needs to be adjusted to provide the most relevant information to users. Important information for users in the past today may be outdated. In this manner it is necessary the transformation process of the traditional mentality of the accountant into a modern thinking, fully adapted to globalized and integrated accounting aspect that surely represent a real challenge for him. The main method of research to reflect results and draw conclusions is represented by the literature review complementing with the personal opinion of the authors with reference of this topic.*

Keywords: globalization, integration, reporting, upgrade, computerization, transformation

JEL classification M41

Introducere.

Pe fondul unei economii puternic globalizate și informatizate, a dezvoltării societății informaționale și a transformării modalității de abordare a economiei per ansamblu, se impune o nouă modalitate de asimilare a proceselor de afaceri, abordare care schimbă percepții, mentalități și care determină apariția unor nevoi informaționale nebănuite anterior de către utilizatori. În acest cadru, bunul mers al activității unei companii, indiferent de specificul și dimensiunea acesteia depinde implicit de capacitatea acesteia de a se adapta la cerințele și condițiile economiei contemporane. Rezultatele finalității activității unei companii derulată într-o anumită perioadă dată de timp este reflectată prin intermediul setului de situații financiare, documente care de asemenea intră sub incidența transformărilor survenite la nivel de întreaga economie. Sub impactul fenomenului de globalizare susmenționat, cerințele contemporane ale economiei precum cele legate de transparență a informației contabile, comparabilitate și facilitatea relaționării dintre utilizatori de informație transnaționali au fost atinse prin intermediul elaborării standardelor internaționale de raportare financiară.

În îndeplinirea condițiilor menționate mai sus, ca urmare a amplificării fenomenului mondializării economiilor, și-au făcut apariția pe scena contabilității concepte noi precum normalizare, armonizare și convergență, toate cele trei concepte având menirea de a creșterea relevanța cadrului de raportare financiară în contextul economiei globalizate.

Creșterea semnificației cadrului de raportare financiară în contextul societății actuale se fundamentează pe atributele de calitate și transparență. Standardele Internaționale de Raportare Financiară sunt considerate a fi superior calitative standardelor aplicate la nivel local, iar aplicarea lor corespunzătoare contribuie substanțial la creșterea calității raportărilor financiare.

Problematica raportării financiare relevante în cadrul economic existent la ora actuală reprezintă un subiect de o semnificație crescândă, de interes principal pentru beneficiarii informațiilor cuprinse în cadrul situațiilor financiare ale unei companii. Din acest punct de vedere, tema supusă procesului de cercetare se remarcă prin actualitate și aplicabilitate. Întregul demers al cercetării realizat cu scopul încropirii informațiilor legate de tematica raportării financiare în contextul financiar-contabil actual în vederea dobândirii de idei și exprimării propriei opinii referitoare la tema respectivă de analizat este susținut de o serie de instrumente menite să faciliteze procesul de cercetare. Principalul instrument utilizat de către autori în vederea atingerii țelului propus este reprezentat de revizuirea literaturii de specialitate, precum și de uzitarea unor metode de bază precum observația, analiza, sinteza și comparația.

Abordarea procesului de raportare financiară în contextul economiei actuale.

Informația contabilă deține un rol esențial în contextul raportărilor financiare permițând reprezentarea exactă a fenomenelor și proceselor economice. Calitatea și cantitatea informațiilor furnizate de sistemul informațional economic influențează obținerea unor decizii conforme cu realitatea și permit soluționarea dificultăților întâlnite în activitatea economico-financiară a întreprinderii. Pentru părțile interesate, informațiile prezentate în cadrul situațiilor financiare dețin un grad de relevanță care diferă în funcție de necesitățile informaționale ale acestora.

Astfel, investitorii actuali și potențiali, împrumutatorii și alți creditori urmăresc obținerea unor informații pentru stabilirea potențialului intrărilor nete de numerar în cadrul entității. Pentru aceasta, sunt urmărite informațiile privind eficiența și eficacitatea cu care conducerea entității utilizează resursele. În acest caz se au în vedere modalitățile de protecție a resurselor față de modificările de preț și cele tehnologice și alte efecte negative ale factorilor economici, precum și siguranța respectării prevederilor contractuale, ale legilor și reglementărilor [1].

Aceste necesități informaționale sunt prezentate pe scurt în tabelul de mai jos.

Tabelul 1. Informațiile urmărite de utilizatorii situațiilor financiare în contextul economiei actuale

Utilizatori situațiilor financiare	Necesitățile informaționale
Investitorii	<ul style="list-style-type: none"> • informații privitoare la riscul tranzacțiilor în deciziile de achiziție, păstrare sau vânzare a instrumentelor de capital • informații pentru evaluarea capacității de a plăti dividende și rentabilitatea investițiilor
Angajați	<ul style="list-style-type: none"> • informații legate de stabilitatea și profitabilitatea entității • capacitatea entității de a oferi oportunități profesionale, beneficii, pensii, etc.
Creditori	<ul style="list-style-type: none"> • capacitatea entității de a-și rambursa la scadență împrumuturile și dobânzile aferente
Furnizori	<ul style="list-style-type: none"> • capacitate entității de a achita până la scadență sumele datorate

Clienți
Guvernul și
instituțiile statului
Publicul

- continuitatea activității entității
- informații necesare stabilirii politicii fiscale, în scopul determinării unor indicatori statistici, etc.
- informații privind tendințele de evoluție a firmei, legate de piața pe care activează

Sursa: Cristian I. Vătășoiu, Mihaela Gheorghe, Informația contabilă-baza analizei financiare în deciziile de investiții, Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Economie, Nr. 4/2010, resursă în format electronic disponibilă la adresa: http://www.utgjiu.ro/revista/ec/pdf/2010-04.II/24_CRISTIAN_IONEL_VATASOIU.pdf, accesată la data de 09.03.2019, p. 245-246.

Situațiile financiare sunt un rezultat final al contabilității, calitatea acestora depinzând într-o mare măsură de calitatea prelucrărilor contabile. În lipsa unor informații complete și pertinente necesare înțelegerii rezultatelor economico-financiare ale entității, utilizatorul va fi nevoit să obțină aceste informații din alte surse, cu un nivel de acuratețe mai scăzut. În România, situațiile financiare cuprind informații la costul istoric, nefiind prezentată valoarea actualizată reală a activelor și datoriilor. Imaginea actuală a entității este neglijată, prin neluarea în considerare a ratei inflației. Situațiile financiare nu țin seama de calitatea afacerii respective. De asemenea, de cele mai multe ori, sunt neprezentate informații referitoare la valoarea resurselor umane. O altă limită o constituie utilizarea unor principii și metode contabile diferite față de perioadele precedente sau față de entitățile concurente [2]. Utilizatorii informațiilor contabile trebuie să obțină, din situațiile financiare, informații privind indicatorii de profitabilitate, lichiditate și solvabilitate ai entității. Doar contul de profit și pierdere nu oferă informații complete pentru a stabili dacă situația este favorabilă sau nu. Gradul de lichiditate are în vedere activele și datoriile curente. O analiză corectă a lichidității presupune apelarea la sistemul de rate.

Îmbunătățirea raportărilor poate viza prezentarea unei situații a risurilor, ca anexă la rapoartele financiare, pentru a facilita înțelegerea riscurilor de către utilizatori [3].

În scopul *reducerii limitelor* informațiilor prezentate în cadrul situațiilor financiare, este necesară monitorizarea continuă a acestor informații pentru a permite luarea operativă a deciziilor. Astfel, este necesar ca entitățile cotate să publice situații financiare previzionale pentru a înlesni comparația și a urmări realizarea pe termen scurt ale obiectivelor managementului. Pentru salariați, setul de situații financiare ar putea fi completat cu un bilanț social, pentru a oferi angajaților informațiile de care au nevoie. Utilizarea analizei SWOT sau a tabloului de bord permite obținerea unor indicatori financiari și nefinanciari neregăsiți în situațiile financiare, dar foarte utili pentru manageri. În ceea ce privește entitățile care întocmesc situații financiare conform standardelor internaționale, situațiile financiare sunt mai detaliate și mai sistematizate. IAS/IFRS solicită compatibilitatea, claritatea și convergența raportărilor atât în interior, cât și pentru mediul extern. IFRS impune pregătirea unui volum mai mare de informații, ceea ce oferă un grad mai mare de siguranță și calitate informației contabile. Utilizatorul situațiilor financiare trebuie deci, să acorde importanță ratei inflației, structurii situațiilor financiare, schimbărilor intervenite în politicile contabile, raționamentului profesional și, după caz, standardelor de contabilitate [4].

Trecând de la raportarea tradițională, raportarea în timp real se folosește de cloud computing, telefoane mobile, aplicații de planificare pentru management, aplicații de integrare a aplicațiilor și arhitectură pentru a oferi rapoarte în timp real diverșilor utilizatori. Aplicațiile de monitorizare a afacerii se focusează pe identificarea, măsurarea și comunicarea în timp real a informațiilor economice către management și permite implementarea controlului intern la generarea rapoartelor financiare și nefinanciare. Tehnologia cloud computing permite colaborarea socială și accesul de

oriunde a raportărilor contabile pentru vizualizarea în timp util a rezultatelor financiare. Noile sisteme de contabilitate permit producerea unor rapoarte interactive, prin alegerea datelor ce se doresc a fi raportate, a perioadelor și chiar crearea unor rapoarte previzionale. Aplicațiile de planificare a resurselor în timp real permit monitorizare operațiunilor companiei în permanență, reacția rapidă la schimbările pieței și închiderea perioadelor contabile mult mai devreme [5].

Alegerea celor mai bune practici, manipularea rezultatelor și a tranzacțiilor pentru a atinge scopul urmărit constituie doar câteva dintre tehnicile de contabilitate creativă cu efect și asupra situațiilor financiare, o altă modalitate modernă de „fardare” a situațiilor financiare al unei companii. Managerii pot avea tendința de aplicare a creativității în contabilitate datorită dificultăților afacerii cum ar fi: incertitudinea și riscul, globalizarea întreprinderii, varietatea activității economice, etc. Cu toate că IFRS impune utilizarea raționamentului profesional în acest tip de contabilitate este tot mai des utilizată. Pentru evitarea acestei contabilități în condițiile în care aceasta se dovedește a fi distructivă pentru companie și instituțiile statului pot fi aplicate mai multe tehnici, precum: urmărirea transferurilor la nivelul bilanțului și a contului de profit și pierdere și calculul activului net pe acțiune, analiza efectelor politicilor contabile asupra rezultatului, accentuarea analizei informațiilor privind fluxul de numerar și a celor privind evoluțiile în timp a indicatorilor [6].

În contextul schimbărilor tehnologice, tendința de creare a rapoartelor în mediul online este tot mai accentuată. Analize financiare instantane prin tabele pivot pentru luarea deciziilor, mediul interactiv, precum și accesul la rapoarte detaliate sunt doar câteva dintre facilitățile oferite de digitalizarea contabilității.

Rapoartele sunt ușor de vizualizat atât standard, cât și în formate HTML, Excel, PowerPoint, etc., iar interpretarea este facilitată prin intermediul graficelor și al diverselor formule standardizate. Se pot utiliza aplicații care notifică utilizatorul în momentul în care anumite conturi depășesc niveluri valorice prestabilite (ceea ce poate indica o eroare contabilă) sau care permit vizualizarea variației pozitive sau negative a rezultatelor, bugetelor, conturilor, etc. [7].

În mediul de afaceri, modul de prezentare a informațiilor financiar-contabile poate face diferența între a câștiga sau a pierde un potențial investitor. Prima impresie asupra rapoartelor financiare poate fi decisivă. Utilizarea unui design atrăgător, utilizarea graficelor și modalitatea de prezentare a companiei pot fi puncte de plecare spre viitoare negocieri [8].

Rezultate și concluzii

În opinia profesorului universitar Robert Șova, globalizarea pregnantă a afacerilor generează o serie de provocări la nivel profesiei contabile, printre care se numără și cele din sfera standardizării și unificării informațiilor contabile, implementarea și promovarea unei gândiri contabile integrate [9]. Robert Stenhouse, președinte adjunct al ACCA (Association of Chartered Certified Accountants) accentuează importanța standardelor de contabilitate în vederea mobilității contabililor, astfel încât contabilii profesioniști din economiile performante se deplasează în alte locuri, revenind apoi la locul inițial pentru dezvoltarea economiei [10].

În contextul apariției unor noi paradigme financiar-contabile, marcate stringent de fenomenul globalizării și informatizării este firească întrebarea: *Situațiile financiare întocmite de companii mai sunt relevante?* Un răspuns extrem de bine conturat la această întrebare l-a oferit președintele filialei CECCAR București la finele anului 2018, acesta fiind sintetizat după cum urmează: „În contextul gândirii integrate și al tehnologiei, informația-ca să aibă importanță- trebuie, mai întâi, să fie utilă. Pentru a fi utilă, ea trebuie să fie relevantă. Astăzi, din păcate, cea mai mare parte a

raportărilor reprezintă un check-list. Este, deci, necesar ca, într-un viitor apropiat, prin tot ceea ce înseamnă tehnologie, să fie oferite beneficiarilor numai informații relevante, astfel încât ele să fie utilizate prin comparație cu datele anterioare pentru necesarul previzionării”. Ansamblul de modificări ce se cer a fi implementate ca urmare a acestor restructurări nu pot fi valorificate „fără raționamentul profesionistului contabil. Probabil, într-un viitor apropiat, vom putea folosi toate aceste informații furnizate de roboți pentru a putea să ridicăm nivelul calitativ al situațiilor financiare pentru utilizatorul final” [11]. De asemenea acesta afirmă faptul că „o restructurare a informațiilor din cadrul raportărilor financiare ar fi bine venită, pentru a fi utilă inclusiv celor care elaborează aceste raportări financiare”.

Ioana Bădescu, membru Consiliului Superior CECCAR, subliniază ideea conform căreia antreprenorii trebuie să asimileze rapid faptul că situații financiare nu reprezintă doar o obligație legală ci pot fi considerate drept instrumente semnificative de gestiune a afacerii per ansamblu, în vederea sprijinirii deciziilor manageriale [12].

Ovidiu Constantin Bunget, președintele filialei CECCAR Timiș, accentuează ideea acordării importanței crescânde modificărilor survenite în mediul economic, acesta susținând faptul că: „Este o schimbare de paradigmă în acest sens, iar studiile arată ce ne așteaptă. Trebuie cumva să găsim soluții. Această orientare este pe o direcție bună. Un studiu al Universității Oxford spune că în următorii 5-10 ani tarifele de contabilitate, în sensul bookkeepingului în mod deosebit, vor scădea cu până la 50%. Și, în acest context, ne punem întrebarea: oare ce anume va trebui să compenseze o asemenea situație? De asemenea, se impune să ne gândim și la cum se vor alege contabilii peste 5-10 ani”. Putem remarca astfel importanța dobândirii de noi competențe de către profesioniștii contabili, competențe care să satisfacă pe deplin noile cerințe informaționale ale antreprenorilor și celorlalți utilizatori ai informației contabile.

Creșterea semnificației cadrului de raportare financiară în contextul economiei digitalizate și puternic informatizate este semnalată și de către numeroase instituții cu rol cheie în cadrul economiei. În acest sens poate fi menționată intervenția Băncii Mondiale în fundamentarea unui program în ceea ce privește consolidarea auditului și a raportării în țările din parteneriatul estic, program care poartă denumirea de STAREP. Scopul fundamental al acestei inițiative este reprezentat de acordarea serviciilor de asistență publicului țintă în materie de implementare a cadrelor eficiente și sustenabile de contabilitate care să fie în concordanță cu normele internaționale, unul dintre obiectivele acestui program fiind chiar optimizarea cadrelor instituționale de raportare financiară corporativă. În sprijinul îmbunătățirii și perfecționării cadrului de raportare financiară vine și Centrul Băncii Mondiale pentru reforma Raportării Financiare, supranumit CFRR, cu sediul în Austria, Viena [13].

Putem concluziona într-un mod reprezentativ, prin afirmația membrului Consiliului Superior CECCAR, Ioana Bădescu referitoare la creșterea însemnătății procesului de raportare financiară în mediul economic actual: „utilizatorii informației contabile, utilizatorii raportărilor financiare sunt multipli. Pe de-o parte-și cel mai important-este investitorul. Pe de altă parte, avem Ministerul Finanțelor Publice-există partea legiuitorului, a statului, care colectează taxele și impozitele. În aceste condiții, este nevoie de statistică. De asemenea, trebuie să existe un set de raportări distincte în funcție de mărimea entității. Pe ansamblu, însă, trebuie să existe raportare. (...) De aceea, o componentă foarte importantă a profesionistului contabil este și aceea de educare a antreprenorului. Concluzia mea este că raportarea financiară trebuie să existe indiferent de mărimea entității, bineînțeles calibrată. «Votez» pentru o simplificare”.

Referințe bibliografice:

- [1] IASB, Cadrul general conceptual de raportare financiară, septembrie 2010, resursă în format electronic disponibilă la adresa: https://mf.gov.md/sites/default/files/documente%20relevante/cadrul_general_conceptual_de_raportare_financiara.pdf, accesată la data de 10 martie 2019.
- [2] PLEȘCO O. N., Limitele informaționale ale situațiilor financiare în România, Management Intercultural, Volumul XV, No. 1 (27), pp.67, resursă în format electronic disponibilă la adresa: http://seaopenresearch.eu/Journals/articles/MI_27_8.pdf, accesată la data de 10 martie 2019.
- [3] BERHECI M., Obiectivele situațiilor financiare, limitele și căile de îmbunătățire a conținutului acestora, Analele Științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, pp.50-51, resursă în format electronic disponibilă la adresa: http://anale.feaa.uaic.ro/anale/resurse/08_Berheci_M__Obiectivele_situatiilor_financiare,_limitele_si_caile_de_imbunatatire_a_continutului_acestora.pdf, accesată la data de 10 martie 2019.
- [4] PLEȘCO O.N., Limitele informaționale ale situațiilor financiare în România, pp. 69-70, resursă în format electronic disponibilă la adresa: http://seaopenresearch.eu/Journals/articles/MI_27_8.pdf, accesat la data de 15 martie 2019.
- [5] TRIGOȘC A., Accounting Information Systems: The Challenge of the Real-Time Reporting, 2014, Procedia Technology, Volumul XVI, No. 118-127, pp. 122-126, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S2212017314003028?token=A8F24A357F98F44134AEC44731BA446F29005126EF18453BBBE134B4F8D0392972CFDC6ABCFC73D82DC876CC1373857BA2E>, accesată la data de 16 martie 2019.
- [6] COTLEȚ B., Impactul contabilității creative asupra calității informațiilor prezentate în situațiile financiare anuale, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <https://avocat-musat.ro/impactul-contabilitatii-creative/>, accesată la data de 12 martie 2019.
- [7] Oracle Accounting Hub Reporting Cloud, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <http://www.oracle.com/us/products/applications/accounting-hub-cloud-datasheet-2997786.pdf>, pp. 1-2, accesată la data de 12 martie 2019.
- [8] PLEȘCO O.N., Limitele informaționale ale situațiilor financiare în România, Management Intercultural, Volumul XV, No. 1 (27), pp. 66, resursă în format electronic disponibilă la adresa: http://seaopenresearch.eu/Journals/articles/MI_27_8.pdf, accesată la data de 10 martie 2019.
- [9] ȘOVA R., Panelul I-Gândirea integrată, globalizarea și tehnologia-viitorul profesiei, Congresul al XXII-lea al profesiei contabile, CECCAR Business Magazine, No. 40, 16-22 octombrie, 2018, București, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/panelul-i-gandirea-integrata-globalizarea-si-tehnologia-viitorul-profesiei-a3996/>, accesată la data de 12 martie 2019.
- [10] STENHOUSE R., Panelul I-Gândirea integrată, globalizarea și tehnologia-viitorul profesiei, Congresul al XXII-lea al profesiei contabile, CECCAR Business Magazine, No. 40, 16-22 octombrie, 2018, București, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/panelul-i-gandirea-integrata-globalizarea-si-tehnologia-viitorul-profesiei-a3996/>, accesată la data de 12 martie 2019.
- [11] AUREL A., Panelul II: Creșterea relevanței cadrului de raportare în contextul actual, Congresul al XXII-lea al profesiei contabile, CECCAR Business Magazine, No. 42, 30 octombrie-5 noiembrie, 2018, București, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/panelul-ii-cresterea-relevantei-cadrului-de-raportare-in-contextul-actual-a4055/>, accesată la data de 11 martie 2019.

[12] BĂDESCU I., Panelul II: Creșterea relevanței cadrului de raportare în contextul actual, Congresul al XXII-lea al profesiei contabile, CECCAR Business Magazine, No. 42, 30 octombrie-5 noiembrie, 2018, București, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <http://www.ceccarbusinessmagazine.ro/panelul-ii-cresterea-relevantei-cadrului-de-raportare-in-contextul-actual-a4055/>, accesată la data de 11 martie 2019.

[13] THE WORLD BANK (IBRD), Raportarea financiară eficientă și transparentă în afaceri, resursă în format electronic disponibilă la adresa: <http://www.worldbank.org/ro/news/feature/2013/10/01/effective-and-transparent-financial-reporting-is-good-for-business>, accesat la data de 16 martie 2019.